

Nr 394

Av herr Larsson i Norderön m. fl., om avlöning med medel ur kyrkofonden till Evangeliska fosterlandsstiftelsens sjömanspräster.

Alltsedan 1869 har Evangeliska fosterlandsstiftelsen, som enligt sina stadgar än ett missionssällskap inom svenska kyrkan, bedrivit verksamhet bland svenska sjömän och fastboende svenskar i utländska hamnstäder. Längre har denna verksamhet kallats sjömansmission, men är numera ofta benämnd sjömansvård. År 1876 började Svenska kyrkans missionsstyrelse också sådan verksamhet, som sedan 1933 på ett framgångsrikt sätt fullföljts av Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse.

I samband med Evangeliska fosterlandsstiftelsens beslut om upptagande av sjömansvård i utlandet beslöts, »att såsom *princip* må fastställas, att i allmänhet ordinerade lärare därtill utsändas, och att man borde söka såväl erhålla redan utexaminerade prästkandidater som även vid institutet därtill utbildade lämpliga elever».

Denna princip har följts under alla år. Alltsedan 1869 har Kungl. Maj:t beviljat elever, som genomgått Evangeliska fosterlandsstiftelsens missionsinstitut, dispens för prästvigning, »för verksamhet bland svenska sjömän och andra landsmän i utländska hamnstäder». I samband med varje dispens föreskriver Kungl. Maj:t, »att Evangeliska fosterlandsstiftelsens styrelse skall till domkapitlet årligen insända berättelse om deras prästerliga verksamhet och, i fall med avseende därå något skulle mot dem förekomma, därom hos domkapitlet göra anmälan».

Evangeliska fosterlandsstiftelsens sjömanspräster har alltid som följd av sin prästvigning och enligt av styrelsen utfärdad och alltfört gällande instruktion ansetts vara svenska kyrkans präster, utsända genom Evangeliska fosterlandsstiftelsen. En följd av detta har varit och är, Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse och Evangeliska fosterlandsstiftelsen *aldrig* samtidigt haft verksamhet på samma plats i främmande land. Utan någon särskild överenskommelse har detta alltid varit en självklar sak, och ett mycket gott samarbete är rådande.

Av ekonomiska skäl har Evangeliska fosterlandsstiftelsen numera icke mer än fyra sjömanspräster i tjänst i utlandet. Det är i Liverpool, Hamburg, Lübeck och Bremen. På de tre förstnämnda platserna finns sjömanskyrkor. I Bremen är verksamheten däremot mindre omfattande och bedrivs i förhyrda lokaler.

Den mest omfattande verksamheten bedrivs i *Hamburg*. Den begynte 1883. Svenska Gustaf-Adolfskyrkan invigdes av ärkebiskop J. A. Ekman 1907 och återinvigdes efter en ganska omfattande restaurering på dagen femtio år därefter (1957) av biskop Torsten Ysander.

I kyrkobyggnaden, som är belägen vid hamnen, finns ett stort skriv- och läsrum, som dagligen hålles öppet hela dagarna. Det är hemtrevligt möblerat. Där finns också radio, televisionsapparat, musikinstrument och ett rikhaltigt bibliotek, som årligen förnyas bl. a. genom anslag från kungl. skolöverstyrelsen.

I källaren, som under senaste kriget användes som offentligt skyddsrum, har inretts fritidslokaler. Där finns biljard och bordtennis. Duschrum är också inrett.

Utom en tilltalande kyrkolokal finns dessutom expeditionslokaler och bostäder för de anställda.

För närvarande är pastor, assistent, husmor och kontorsbiträde, som också hjälper till i det sociala arbetet, anställda.

Ur 1959 års statistik anföres följande: 25 228 besökande i kyrka, läsrum och fritidslokaler. Av dessa deltog 9 195 i gudstjänster, andaktsstunder och samkväm. Alla slag av kyrkliga förrättningar förekom.

I Hamburg finns en relativt stor koloni. Den består för närvarande av ca 500 personer. Som jämförelse kan nämnas, att det i Berlin finns ca 350.

Genom Hamburg går årligen en stark turistström. Många svenska turister besöker svenska kyrkan. Åtskilliga behöver råd och hjälp i olika situationer och erhåller det gärna.

Det största arbetet utföres dock bland svenska sjömän, som i stort antal besöker denna stad. Cirka 720 svenska fartyg anlöpte under 1959 Hamburg.

Om verksamheten i Hamburg har generalkonsul N. E. Ekblad bl. a. avgivit följande yttrande: »Svenska kyrkan i Hamburg, dess läsrum och övriga församlingslokaler besöks årligen av flera tusen svenska sjömän. — Den svenske sjömanspastorns och hans medhjälparens kyrkliga och sociala gärning bland sjöfolket bedrivs även genom många hundra besök på anlöpande svenska fartyg. Genom kyrkans socialutskott utövas en omfattande hjälpverksamhet även bland koloniens gamla och fattiga dels genom de regelbundna understöden, vilka under 1959 uppgått till 5 000 DM, dels genom ett hundratal besök hos sjuka i hemmet och på sjukhus samt av svenskar i fångelse.»

Verksamheten i Hamburg visar från år till år en starkt ökande tendens.

I *Lübeck* har verksamhet på enahanda sätt som i Hamburg bedrivits sedan 1883. Redan 1904 invigdes den svenska kyrkan därstädes.

I samband med sammanbrottet i Tyskland efter andra världskriget betydde denna kyrkas verksamhet oerhört mycket för många flyktingar, som där fick en fristad. Som erkänsla för detta erhöll kyrkan genom greve Folke

Bernadottes försorg från Svenska röda korset en mycket tilltalande altartavla.

Utom en mycket vacker kyrka finns läsrum, bibliotek, expeditiionslokaler och bostäder för pastorn och hans assistent.

I läsrummet finns radio, television och musikinstrument. Där ges tillfälle att läsa svenska och nordiska tidningar och böcker ur ett rikhaltigt bibliotek.

I särskilt rum finns bordtennis.

Sjömän, fastboende och turister från Sverige och andra nordiska länder besöker i stort antal svenska kyrkan i Lübeck. Under 1959 var besökarnas antal 12 872, av vilka 5 572 deltog i gudstjänster, andaktsstunder och samkväm. Kyrkliga förrättningar utom konfirmation förekom vid flera tillfällen. På 750 svenska och 1 485 andra nordiska fartyg gjordes många hundra besök.

Nuvarande svenske pastorn i Lübeck är sedan flera år tillbaka svensk vicekonsul. Därför är han i dubbel mening representant för Sverige i Lübeck med omnejd.

Ur generalkonsul Ekblads tidigare anförda skrivelse citeras följande: »Angående arbetet i de svenska kyrkorna i Hamburg och Lübeck är det mig en glädje att konstatera, att sjömansprästerna och övrig personal vid båda nyssnämnda kyrkor endast förtjäna en eloge för den omfattande och outtröttliga sociala hjälpverksamhet, som de utöva bland de på orterna bofasta svenskarna samt hitresande landsmän utöver den ordinarie verksamheten bland svenska sjömän.»

Verksamheten i *Liverpool* har bedrivits sedan 1870, och där finns Sveriges äldsta sjömanskyrka, Svenska Gustaf-Adolfskyrkan, som av Evangeliska fosterlandsstiftelsen byggdes 1884.

Den svenska kolonien i *Liverpool* är inte stor och turisterna från Sverige icke så talrika, varför arbetet i huvudsak omfattar svenska, danska och finska sjömän. Norsk sjömanskyrka finns på platsen.

Ur ett uttalande från kungl. svenska konsulatet i *Liverpool* angående den svenska pastorns arbete citeras följande:

»Kyrkans karaktär av sjömanskyrka gör att huvudparten av hans verksamhet, helt naturligt, är ägnad sjöfolket.

Detta arbetsfält är mycket stort. Förutom det faktum att pastor Grunnesjö besöker alla svenska fartyg, som anlöpa detta distrikt (*Liverpoolområdet*, *Manchester*, *Preston*, *Ellesmere Port*, *Bromborough*, *Birkenhead* samt *Mostyn* i *Wales*) — det gäller alltså ca 500 fartyg per år — sköter han hela distributionen av Valfärdsrådets filmer; anordnar dessutom årligen talrika fotbollsmatcher, idrottsövningar, utflykter, samkväm m. m. till sjöfolkets bästa.

Hela denna verksamhet utför pastor Grunnesjö på ett mycket förtjänstfullt sätt. Han ådagalägger mycket stor entusiasm i sitt arbete, och samar-

betet med konsulatet, norska sjömanskyrkan och dess välfärdssekreterare är utmärkt.»

Ur statistiken för 1959 anföres följande: ca 5 000 besökte kyrka och läsrum. Av dessa deltog 2 386 i gudstjänster, andaktsstunder och samkväm. Nattvardsgångar, dop och jordfästning förrättades.

I byggnaden finns läsrum med rikhaltigt urval av nordiska tidningar, radio, television, musikinstrument, biljard och bordtennis. Dessutom finns i byggnaden kyrka och pastorsbostad.

Pastor, assistent och husmor är för närvarande anställda vid svenska kyrkan i Liverpool.

Med hänvisning till vad som ovan sagts anhåller vi,

att riksdagen må besluta hemställa hos Kungl. Maj:t att för avlöning av Evangeliska fosterlandsstiftelsens sjömanspräster i Hamburg, Lübeck och Liverpool medel må utgå ur kyrkofonden i likhet med vad som sker till Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse med för närvarande 16 800 kronor per år för var och en.

Stockholm den 25 januari 1960

Erik Larsson
i Norderön

Eric Nelander

Åke Zetterberg

Carl Östlund

Ernst V. Staxäng

Edvin Gustafsson
i Bogla

Sven Gustafson
i Göteborg

Lars Eliasson
i Sundborn